

Pohjois-Pohjanmaan ampumaradat, selvitys maakuntakaavan uudistamista varten

25.3.2015

(täydennetty 29.4.2016)

Sisällys

Alkusanat

1. Ampumaratojen tarve
2. Lupakäytännöt ja lakiuudistus
3. Ampumaratojen ympäristövaikutukset
4. Pohjois-Pohjanmaan ampumaradat
5. Ampumaratapaikkojen soveltuvuusarvio
6. Kehitettävät seudulliset ampumaradat
  - Perusteet ja rataverkon laajuus
  - Seudullisten ampumaratojen yleiskuvaukset
7. Uuden ampumaradan perustaminen

Liitteet

- 1.a Ampumaratakohtaiset tiedot, ratakortit 1-49
- 1.b Ampumaratakohtaiset tiedot, ratakortit 50-88
2. Seudullisten ampumaratojen melualue selvitys
3. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ratojen melualueet
4. Kooste ehdotettujen uusien ratapaikkojen luontoinventoinneista

Alkusanat

Pohjois-Pohjanmaan väestöstä noin 50 000 henkilöä harrastaa metsästyksen liittyvää tai muuta ammuntaa. Harjoitteluun, kilpailuun ja ampumakokeiden suorittamiseen tarvitaan ampumaratoja; maakunnassa on yli 80 ampumarataa. Toisaalta ammunta on toiminto, joka aiheuttaa ympäristölleen melua ja muita riskejä. Ympäristöriskit ovat korostuneet viime vuosina ja ratoja on jouduttu sulkemaan tai asettamaan niille käyttörajoitteita. Ampumaratatoimintojen jatkuvuutta uhkaa myös väestön ja harrastajien väheneminen useilla sijaintipaikkakunnilla. Monet nykyiset radat vaatisivat kunnostusta käytettävyyden näkökulmasta.

Ampumaradat on tarpeellinen toiminto, joka vaatii yhteensovittamista suhteessa muuhun maankäyttöön. Hallituksen esityksessä uudeksi ampumaratalaiksi veloitetaan maakunnan liittoja suunnittelemaan maakunnan ampumarataverkoston. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamisessa katsottiin tarpeelliseksi käsitellä ampumaratoja 2. vaihekaavassa. Tämä selvitys on laadittu ampumaratojen kaavasunnittelua varten.

Selvityksen luonnosvaihe, joka sisälsi nykyisten ratojen tietojen kartoituksen, koko maakuntaa koskeneen poissulkuanalyysin ja nykyisten ratojen soveltuvuusluokittelun, laadittiin vuoden 2013 aikana. Selvitystä on täydennetty vuonna 2014 eräiden nykyisten ratojen tietojen osalta, melulaskennoilla, uusien ratapaikkojen luontoselvityksillä ja Puolustusvoimien ratatiedoilla. Selvitys sisältää ehdotuksen kehitettävästä seudullisesta rataverkosta.

Selvityksen luonnosvaiheen on koonnut fil. yo Jaakko Raunio, työn ohjauksesta ja täydentämisvaiheesta on vastannut ympäristöpäällikkö Ismo Karhu ja paikkatietoaineistoista on huolehtinut paikkatietopäällikkö Rauno Malinen. Melulaskennat on tuottanut Ramboll Finland Oy.

Selvityksen laadinnan keskeisiä yhteistyötahoja ovat olleet Suomen riistakeskus ja maakunnallinen riistaneuvosto, alueen riistanhoitoyhdistykset ja ampumaseurat. Selvitystä laadittaessa on kuultu Puolustusvoimia.

Pohjois-Pohjanmaan liitto kiittää kaikkia selvitystyöhön osallistuneita ja toivoo, että tämä selvitys on maakuntakaavan lisäksi muutoinkin virikkeenä ampumaratojen kehittämiseksi.

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Suunnittelujohtaja Jussi Rämetsä

Ympäristöpäällikkö Ismo Karhu

1. Ampumaratojen tarve

Ampumaradoille on useita käyttötärpeita ja lisäksi erilaisia ammunuamutoja on runsaasti. Lukumääräisesti suurin käyttäjäryhmä ovat metsästäjät. Merkittäviä käyttäjäryhmiä ovat myös ampumaurheilun harrastajat ja reserviläiset. Oma ryhmänsä on puolustusvoimien ja muiden viranomaisten ampumaharjoittelu. Metsästäjiä on Pohjois-Pohjanmaalla 43 000 henkilöä ja ammunnan harrastajia yhteensä noin 50 000. Suurin osa ampumaratojen käyttäjistä kuuluu rekisteröityihin ampuma- ja metsästyssseuroihin.

Ampumaratoja käytetään etenkin ampumakokeiden suorittamiseen, sillä lakisääteinen ampumakoe tulee olla suoritettuna, mikäli metsästäjä osallistuu hirvieläinten tai karhun metsästykseseen. Myös tietyt ammatit vaativat ampumakokeiden suorittamista ja säännöllistä harjoittelua. Ampumakokeiden lisäksi ampumaratoja käytetään lähinnä harjoitteluun, aseiden kohdistamiseen ja kilpailuihin. On tärkeää, että ampumaratoja on eri puolilla maakuntaa, jotta harrastajille taataan aseiden kohdistamis- ja harjoittelumahdollisuudet turvallisissa olosuhteissa.

Ampumaradoilla järjestetään paljon eritasoisia kilpailuja useassa eri ampumalajissa. Useimmilla radoilla kilpailut ovat luonteeltaan paikallisia, esimerkiksi seuran jäsenten välisiä kilpailuja. Pohjois-Pohjanmaalla on kuitenkin myös monta ampumarataa, jossa järjestetään piiritason ja joskus myös valtakunnan tason ampumakilpailuja. Näille ampuma- ja metsästykskulttuurin kannalta keskeisille tapahtumille on tärkeä taata hyvät olosuhteet eri puolilla maakuntaa myös tulevaisuudessa.

Ampumaratojen tarve vastaa karkeasti väestön sijoittumista. Metsästykseseen liittyvä ammunuatarve on suhteellisesti ottaen verran runsaampaa maaseutukunnissa, koska metsästäjien osuus väestöstä on suurempi. Väestön viime vuosikymmeninä tapahtunut keskittyminen on johtanut ammunuatarpeiden kasvuun Oulun seudulla.

2. Lupakäytännöt ja lakiuudistus

Ympäristönsuojeluasetuksen mukaan ulkona sijaitsevalla ampumaradalla tulee ympäristöä mahdollisesti pilaavana toimintana olla ympäristölupa (YSL 28§, YSA 1§; 14 a). Ampumaradaksi luetaan ammuntaa varten varattu ulkona sijaitseva alue, jossa ammutaan ruutiaseilla kiinteisiin tai liikkuviin maaleihin. Edellytyksenä on myös se, että alueella on kiinteitä ammunnan edellyttämiä rakenteita.

Ympäristölupa haetaan sen kunnan ympäristöviranomaiselta, jonka alueella rata sijaitsee tai jonka alueelle se aiotaan sijoittaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen niin vaatiessa tulee ampumaratatoimintaa harjoittavan yhdistyksen toimittaa ympäristölupahakemus käsiteltäväksi luvanmyöntämistä varten. Puolustusvoimien osalta tai toiminnan sijaitessa usean ympäristönsuojeluviranomaisen toimialueella ampumaratojen luvat myöntää aluehallintovirasto. Tällöin myös valvonta kuuluu ELY-keskukselle.

Ympäristölupa on vain yksi ampumaradan tarvitsemista viranomaishyväksynnöistä. Ampumaradan perustamiseen tarvitaan lisäksi ampumaradan perustamislupa. Myös toiminnan oleellinen muuttaminen on luvanvaraista.

Ympäristöluvan yhteydessä selvitetään ampumaratatoiminnasta mahdollisesti aiheutuvat ympäristöhaitat, kuten meluhaitat sekä maaperän tai pohjaveden pilaantuminen. Selvitysten perusteella määritetään, millaisilla ehdoilla toimintaa on mahdollista harjoittaa. Lupakäsittelyn ja tehtyjen selvitysten perusteella voidaan myös päättää, ettei toiminnalle ole mahdollista myöntää ympäristölupaa.

Melun osalta tapauksissa, joissa ampumaradan vaikutukset kohdistuvat kahden kunnan alueelle, on lupaviranomaisena radan sijaintikunnan ympäristönsuojeluviranomainen.. Pilaantuneen maa-alueen kunnostamisen liittyvän ympäristöluvan ratkaisee aluehallintovirasto ja ilmoituksesta päättää ELY-keskus. Tästä poikkeuksina ovat ainoastaan Helsingin ja Turun kaupungit. Jos toiminnasta aiheutuu vesistön pilaantumista, toimivaltainen lupaviranomainen on aluehallintovirasto.

Ampumaratalakia ollaan uudistamassa. Uusi laki korvaa täysin vanhan ampumaratalain. Uudistuksen lähtökohtana on, että on erikokoisia ja -tasoisia ampumaratoja Tarkastelun kohteeksi asetetaan myös se, milloin radalle tarvitaan ympäristölupa ja milloin pelkkä ilmoitus riittää. Sovelletaan yhdessä kaavoitusta, rakentamista ja ympäristölupaa koskevan lainsäädännön kanssa Kiinteistönomistajan oikeus ampua omalla alueellaan ei ole muuttumassa uudistuksessa. Uudistuksen tavoitteena on osaltaan auttaa ylläpitämään ampumarataverkostoa koko valtakunnassa.

Hallituksen esitykseen uudeksi ampumaratalaiksi on sisällytetty pykälä, joka velvoittaa maakunnan liittoja laatimaan ja ylläpitämään suunnitelmaa maakunnallisista ampumaradoista.

Ote ampumaratalakiesityksestä:**12 §***Ampumarataverkoston kehittämisen suunnittelu*

Maakunnan liiton tulee laatia ja pitää ajan tasalla kehittämissuunnitelmaa, jossa esitetään arvio maakunnallisten ampumaurheilukeskusten sekä muiden ampumaratojen riittävästä määrästä ja niiden sijoitustarpeesta maakunnassa. Suunnitelmaa tulee hyödyntää selvitysaineistona alueiden käytön suunnittelussa ja sitä laadittaessa tulee kuulla keskeisiä metsästys- ja ampumaurheiluorganisaatioita.

3. Ampumaratojen ympäristövaikutukset

Melu

Melu on ampumaratojen aiheuttamista ympäristöhäiriöistä helpoimmin havaittava. Ampumaratamelu muodostuu suurimmaksi osaksi laukausäänestä. Laukausbinaali koetaan usein häiritseväksi. Tähän vaikuttavat osaltaan varsinaisen äänen voimakkuuden lisäksi myös ampumiseen liitettävät mielikuvat. Ampumaratojen melu koetaan usein häiritseväksi myös sen takia, että ratoja käytetään paljon arki-iltoina ja viikonloppuina, eli silloin kuin ihmisillä on usein vapaa-aikaa.

Se, kuinka pitkälle ampumaradan melu leviää, vaihtelee paljon ratakohtaisesti. Melun etenemiseen ympäristössä vaikuttavat muun muassa maastonmuodot, sääolot sekä erilaiset esteet, rakenteet ja puusto. Melun leviämiseen pystytään vaikuttamaan kohtuullisen hyvin erilaisten meluvallien ja katosten avulla. Vaikutusta on myös sillä, millä aseilla ampumaradalla ammutaan. Eniten melua aiheuttavat haulikko- ja kiväärilajit, mutta myös isokaliiberiset pistoolit saattavat aiheuttaa voimakasta melua. Sen sijaan pienoiskivääri ja -pistooli eivät aiheuta suuria meluongelmia.

Erilaisten melusuojiin lisäksi ampumaradan meluhaittaa voidaan pyrkiä vähentämään muun muassa oikeanlaisella sijoittelulla ja ratasuunnittelulla. Uudet ampumaradat voidaan sijoittaa maastonmuodoiltaan suojaisiin paikkoihin riittävän kauaksi asutuksesta. Olemassa olevien ratojen meluhaittoja voidaan vähentää esimerkiksi radan käyttöaikaa tai -määrää koskevilla rajoituksilla.

Valtioneuvoston päätös (53/1997) ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista sovelletaan ampumaratojen aiheuttamien meluhaittojen ehkäisemiseksi, ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä. Valtioneuvosto on määritellyt ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoiksi seuraavat (L_{Amax} , enintään):

Asumiseen käytettävät alueet 65db

Oppilaitoksia palvelevat alueet 65db

Virkistysalueet taajamissa tai niiden välittömässä läheisyydessä 60db

Hoitolaitoksia palvelevat alueet 60db

Loma-asumiseen käytettävät alueet 60db

Luonnonsuojelualueet 60db

Ohjearvoja sovellettaessa on otettava myös huomioon ampumaratatoiminnan luonne, kuten ampuma-ajat, ampumalajit ja laukausmäärät sekä alueen todellinen tai suunniteltu käyttö ja merkitys. Ympäristönsuojelulain mukaan melun aiheuttajalla on velvollisuus olla selvillä toimintansa aiheuttamasta melusta. Lisäksi kunnalla on lain mukaan velvollisuus seurata melutilannetta alueellaan.

Muut ympäristövaikutukset

Meluvaikutusten rinnalla ampumaratojen pohjavesiriskit ovat muodostuneet ratojen sijainnin kannalta keskeisiksi. Monet radat on perustettu entisille maa-aineisten ottoalueilla ja samalla pohjavesialueilla. Etenkin haulikkoammunnassa rata-alueelle kertyy runsaasti hienojakoista lyijyä, minkä katsotaan olevan riski pohjavedelle. Lyijyn talteenotto on haulikkoradoilla vaikeaa verrattuna luodikkoratoihin.

Lyijyriskien takia monilla radoilla on tehty lyijyisten maa-aineisten poistoa. Ratoja on myös suljettu ja eräille radoilla on asetettu kiello lyijyhaalien käytölle. Haulikkoammunnan näkökulmasta lyijyhaalien korvikkeiden käyttäminen aiheuttaa ongelmia: patruunat ovat kalliimpia, haalien lento-ominaisuudet poikkeavat metsästyksessä käytettävistä lyijyhaaleista ja lisäksi teräshaulit kuluttavat aseita enemmän.

Vaikka radalla ei käytettäisi lyijyhaaleja, muodostavat radan toiminnot, kuten jätevedet, ajoneuvot ym. joka tapauksessa riskiä pohjavedelle.

Ammunnan aiheuttamat turvallisuusriskit yleensä eliminoidaan radan rakenteilla. On kuitenkin otettava huomioon virheellisesti suunnattujen laukausten mahdollisuudet. Tämän vuoksi pääampumasuunnissa ei saisi olla riskikohteita kuten asutusta tai virkistysalueita.

Vilkkaasti käytettyjen ratojen liikennejärjestelyt on otettava huomioon, sillä radat sijaitsevat harvaan asutuilla alueilla, joilla yleisten teiden ajonopeudet ovat suuria.

4. Pohjois-Pohjanmaan ampumaradat

Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsee 77 Vahti-järjestelmän piirissä olevaa ampumarataa. Näiden ratojen lisäksi maakunnassa yksittäisiä ratoja, joita ei ole ilmoitettu järjestelmään. Pääosin ampumaradat ovat paikallisia ratoja, joiden käyttö on suhteellisen vähäistä; taulukkoon sisältyy myös muutamia lakkautettuja ratoja. Näillä radoilla on usein käytössä yhdestä kolmeen ratatyyppeä ja käyttäjiä on keskimäärin 100–200. Pienimmillä radoilla käyttäjiä saattaa olla vain muutama kymmenen. Tällaisia satunnaisesti käytettyjä ratoja on Pohjois-Pohjanmaalla runsaasti.

Yleinen suuntaus eri puolilla maakuntaa vaikuttaisi kuitenkin olevan se, että monia pieniä ampumaratoja ei enää käytetä tai toiminta on ainakin vähenemässä. Toiminta keskittyy pitkälti suurempiin ampumakeskuksiin. Esimerkiksi Kuusamon kunnan alueella sijaitsevista yli kymmenestä ampumaradasta ainoastaan muutama on enää aktiivisessa käytössä. Osittain pienempien ratojen hiipumiseen vaikuttaa harrastajien määrän väheneminen syrjäseuduilla. Ympäristövaatteet puoltavatkin nykyistä harvempaa mutta laadukkaampaa rataverkkoa. Tästä kehityssuunnasta huolimatta myös monilla pienemmillä ampumaradoilla on edelleen aktiivinen käyttäjäkunta. On tärkeää, että myös tulevaisuudessa syrjäseuduillakin on mahdollisuus päästä ampumaan kohtuullisen etäisyyden päässä.

Maakunnassa on myös suurempia ampumakeskuksia, joista osalla on myös kansallista merkitystä. Ongelmana osalla suuremmista ampumakeskuksista ja monilla pienemmillä radoilla on se, että ne sijaitsevat pohjavesialueella. Pohjavesialueilla sijaitsee maakunnan ampumaradoista lähes joka neljäs. Lisäksi asutus ja loma-asutus ovat monella alueella levittäytyneet lähelle ampumaratoja, minkä vuoksi meluhaitat ovat korostuneet. Monta ampumarata onkin suljettu aivan viime vuosina, minkä vuoksi ammunnan harrastajat ovat hankalassa tilanteessa tietyissä osissa maakuntaa. Erityisen vaikea tilanne on Oulun seudulla. Ympäristölupansa ovat menettäneet monet pohjavesialueilla sijaitsevat haulikkoradat, joita on suljettu muun muassa Oulunsalon, Tyrnävän ja Muhoksen ampumaradoilla. Etenkin uusille haulikkoradoille on tarvetta Oulun läheisyydessä, sillä harrastajia on paljon, eivätkä nykyiset radat riitä vastaamaan kysyntään.

Uusia ampumakeskuksia on maakunnassa suunnitteilla Ouluun, Liminkaan ja Kalajoelle. Lisäksi Haapajärvellä paikallinen ampumaseura suunnittelee nykyisen radan viereen uutta ampumarataa. Oulun uusi ampumarata sijoittuu OuluZoneen, noin 30km kaupungin keskustasta koilliseen. Ampumakeskus pystyisi osaltaan parantamaan Oulun seudun ammunnan harrastajien olosuhteita. Oulun eteläpuolisen alueen uudeksi ampumakeskukseksi suunnitellaan Limingan ja Lumijoen rajalle sijoittuvaa Ruutikangasta. Kalajoella kaupunki on aikoinaan hankkinut omistukseensa Kurikkalantien varresta tilan uuden ampumaurheilukeskuksen rakentamista varten, mutta on nyt luopunut hankkeesta. Haapaveden Korkatin vanhaa osin huonokuntoista ampumarataa on lähdetty saneeraamaan vuonna 2014.

Osana tätä selvitystä kartoitettiin nykyisten ampumaratojen nykytilanne ja kehittämistarpeet. Tämä tehtiin kyselyn ja osalle radoista suuntautuneiden maastokäyntien avulla. Perustiedot kerättiin kesä- ja heinäkuussa 2013. Kysely suunnattiin riistanhoitoyhdistyksille ja ampumaseuroille. Lisäksi kunnille osoitettiin oma kysely, jossa tiedusteltiin ampumaratojen nykytilaa, tarvetta sekä kehittämishankkeita ja -mahdollisuuksia. Kyselyssä saadut ratakohtaiset käyttötiedot on esitetty liitteessä 1.

5. Ampumaratapaikkojen soveltuvuusarvio

Koko maakuntaa koskeneen paikkatietoanalyysin avulla selvitettiin maakäytöllinen soveltuvuus ampumaratatoiminnoille. Analyysi tehtiin poissulkumenettelyllä. Rajoittavilla kriteereillä määriteltiin alueet, jolle ampumaradat soveltuvat huonosti. Nämä kriteerit on esitetty taulukossa 1.

Taulukko1

Poissulkuanalyysi

Puskurin leveys alueen ympärillä

ASUTUS JA MUUT TOIMINNOT	
Asutus	2km
Loma-asutus	2km
Taajama	2/4km
Asemakaavoitettu alue	2/4km
Ranta-asemakaava-alue	2/4km
LUONTOKOhteet	
Pohjavesialue	0
Natura-alue	1km
Luonnon monikäyttöalue	1km
Viheryhteys	1km
Ekologinen käytävä	1km
SL1-alue	1km
Arvokas suokehityssarja	1km
MUUT KOhteet	
Vedenottamo	1km
Tiestö	Korkeintaan 2km etäisyys
Muinaismuistot	Tutkitaan alueittain
Arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt	Tutkitaan alueittain
Muut maakuntakaavan aluevaraukset	Tutkitaan alueittain

Poissulkuanalyysin avulla saatiin selvitettyä alueet, joille on mahdollista sijoittaa uusia ampumaratoja. Lisäksi analyysiä käytettiin nykyisten ampumaratojen soveltuvuusluokitteluun. Radat jaettiin soveltuvuutensa mukaan kolmeen luokkaan. Ratojen luokittelun periaatteet on esitetty taulukossa 2.

Radat, jotka ovat 1.luokassa, sijaitsevat ampumaradalle erinomaisesti sopivilla alueilla. Toisen luokan radat sijaitsevat alueella, joka soveltuu ampumatoinnille hyvin tai kohtuullisesti. Luokkaan huono sijoitetut radat sijaitsevat ampumaradalle heikosti soveltuvilla alueilla. Taulukon kriteerit ovat suuntaa-antavia, ja radat on käyty läpi tapauskohtaiseksi. Kaikissa tapauksissa esimerkiksi se, että alle kilometrin etäisyydellä radasta asuu vähäinen määrä ihmisiä, ei pudota rataa heikoimpaan luokkaan. Kuitenkin jos

asukkaita on kilometrin säteellä yli 25, sijoitetaan rata automaattisesti luokkaan huono. Myöskään yksittäiset loma-asunnot lähellä rataa eivät välttämättä pudota rataa huonompaan luokkaan. Osittain kriteerit ovat kuitenkin ehdottomia. Esimerkiksi radan sijainti pohjavesialueella pudottaa sen automaattisesti luokkaan huono.

Taulukko 2.

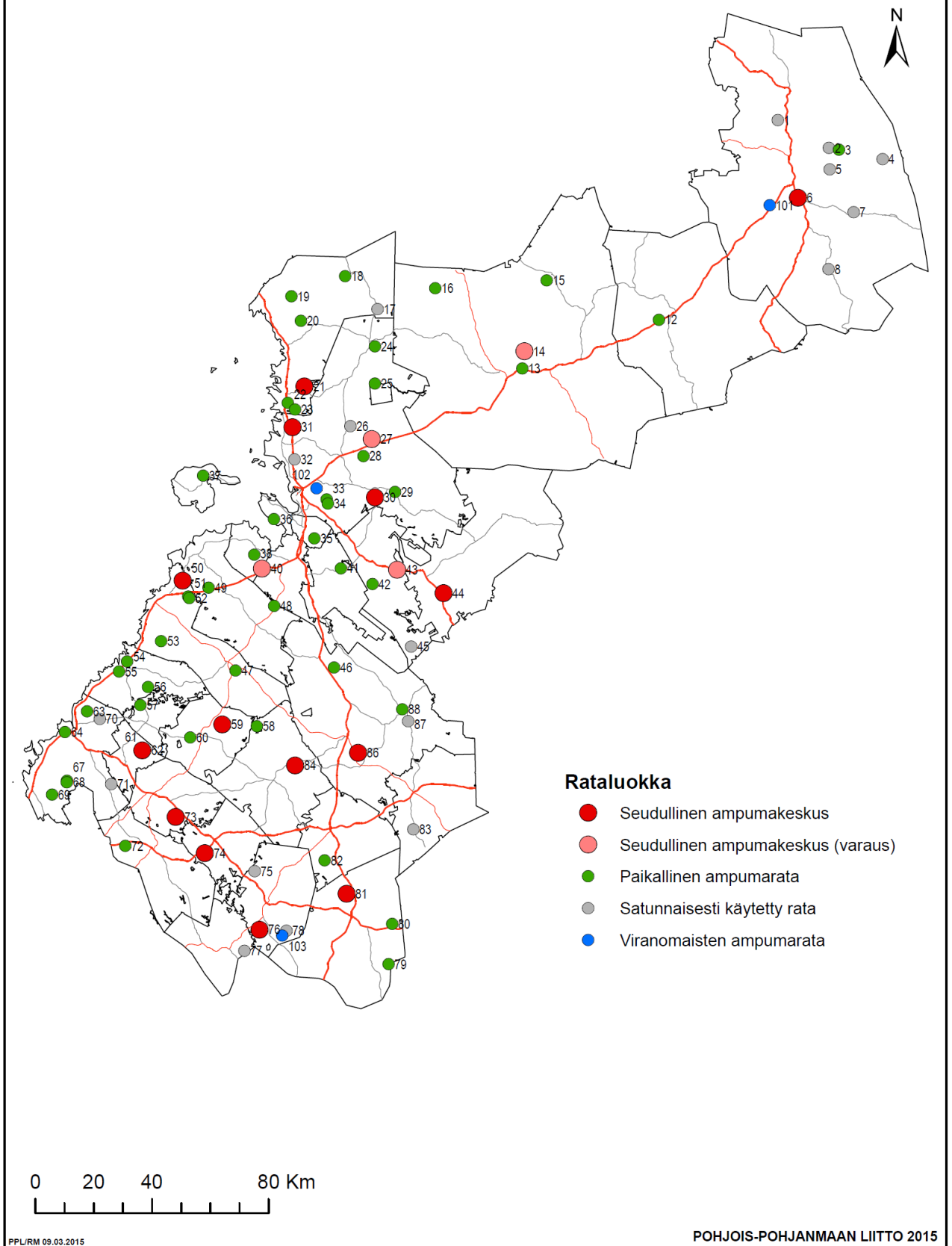
	1.luokka	2.luokka (jos jokin 1.luokasta poikkeava toteutuu)	Huono (jos jokin 1./2.luokasta poikkeava toteutuu)
TOIMINTO			
Asutus	Etäisyys yli 2km	Etäisyys 1-2 km	Etäisyys alle 1km
Loma-asutus	Etäisyys yli 2km	Etäisyys 1-2 km	Etäisyys alle 1km
Taajama	Etäisyys yli 2km	Etäisyys 1-2 km	Etäisyys alle 1km
Asemakaavoitettu alue	Etäisyys yli 2km	Etäisyys 1-2 km	Etäisyys alle 1km
Ranta-asemakaava-alue	Etäisyys yli 2km	Etäisyys 1-2 km	Etäisyys alle 1km
Pohjavesialue	Ei	Ei	Kyllä
SL1-alue	Etäisyys yli 1,5 km	Etäisyys yli 1,5km	Etäisyys alle 1,5 km

Taulukossa esitettyjen kriteerien lisäksi huomioon on otettu myös sijainti suhteessa luonnon monikäyttöalueisiin, viheryhteyksiin, ekologiin käytäviin, arvokkaisiin suokehityssarjoihin, vedenottamoihin, muinaismuistoihin, arvokkaisiin maisema-alueisiin ja rakennettuihin kulttuuriympäristöihin sekä muihin maakuntakaavan aluevarauksiin. Nämä tarkastelut on tehty ratakohtaisesti.

Rataverkko on kokonaisuudessaan listattu taulukossa 3 ja sen toiminnallinen luokittelu on esitetty kuvassa 1. Paikkatietoanalyysin keskeiset tiedot ja soveltuvuusarvio on esitetty ratakohtaisesti liitteessä 1.

Taulukko 3. Pohjois-Pohjanmaan nykyiset ampumaradat sekä esitetyt uudet ratapaikat (<i>kursivoitu</i>) numerointi vastaa kuvan 1 karttaa	
1. Kuontilan Metsästysseuran haulikkorata	49. Revonlahden Metsästysseura ry, Karhukangas
2. Ritakorven haulikkorata	50. Olkijoen ampumarata
3. Multasniemen Nuorisoseuran rata	51. Raahen Ampujat ry:n ampumarata
4. Kiitämän Metsästysseuran rata	52. Raahen Seudun Rhy:n ampumarata
5. Säynäjä-Elorannan Metsästysseuran haulikkorata	53. Piehingin ampumarata
6. Kuusamon Rhy ja Kuusamon Ampujat ry, Vääräjoki	54. Pyhäjoen Metsästysseura ry:n ampumarata
7. Kemilänseudun Metsästäjät ry:n ampumarata	55. Pyhäjoen kunta, ampumarata
8. Irnin Erän ampumarata	56. Korppilannevan ampumarata
12. Taivalkosken Rhy, Repovaara	57. Merijärven Metsästäjät ry, Ristivuoren ampumarata
13. Pudasjärven Rhy ja Pudasjärven Ampujat, Hanhioja	58. Lumimetsän Metsästysyhdistys ry:n ampumarata
14. <i>Lomakangas, Pudasjärvi, uusi ratapaikka</i>	59. Honkamajan ampumarata
15. Sarakylän Metsästysseura, Ruovaara	60. Oulaisten Rhy:n ampumarata
16. Yli-Siuruan Metsästysseura ry:n ampumarata	61. Somerokylän ja Alavieskan metsästysseurat
17. Oijärven Metsästysseura ry, Lamminperä	62. Alavieskan Viri ry:n ampumarata
18. Kontioahon Metsästysseura ry, Harjula	63. Vasankarin Metsästysseura ry:n ampumarata
19. Kuivaniemen Metsästysseura ry:n ampumarata	64. Kalajoen liikuntapuiston ampumapaikat ja Kalajoen ampumarata
20. Yli-Olhavan Metsästysyhdistyksen ampumarata	67. Pahkalan Metsästysseura ry:n ampumarata
21. Pohjois-lin Eränkävijät ry, Kivimaa	68. Pernun ampumahihtostadion
22. Iin Metsästysyhdistys, Ojakylän ampumarata	69. Himangan Metsästysseura, Riuttakangas
23. Iin Metsästysyhdistys, Valtarin ampumarata	70. Pohjankylän Metsästysseuran ampumarata
24. Tannilan Metsästysseura ry:n ampumarata	71. Raution Metsästysseuran ampumarata
25. Pahkakosken Riista- ja Kalamiehet ry:n ampumarata	72. Sievin Rhy, Louetkallion ampumarata
26. Kipinäpaja, yrityskäytössä oleva ampumarata	73. Huhmarkallion ampumarata
27. <i>OuluZone</i>	74. Pyssymäen ampumarata
28. Reposelän ampumarata	75. Oksavan Metsästysseura ry, Oksavan ampumarata
29. Pylkönahon ampumarata	76. Sukkasalmen ampumarata
30. Horsman ampumarata	77. Muurasjärven Metsästäjät ry, Isonkiven ampumarata
31. Vareputaan ampumarata	78. Ylipään Metsästysseura/Hirvenhihtäjät
32. Kalimen ampumarata	79. Niinimäen Siimes
33. Oulun Rhy, Huumoharjun ampumarata	80. Kuusemäen Erä-Veikot ry:n ampumarata
34. Sankivaaran ampumarata	81. Pyhäjärven Rhy:n ampumarata
35. Kempeleen Metsästys- ja Kennelyhdistyksen ampumarata	82. Kankkustenkankaan ampumarata, Kärsämäen rhy
36. Oulunsalon ampumarata	83. Maaranlanperän ampumarata
37. Hailuodon ampumarata	84. Korkatin ampumarata
38. Lumijoen Metsästysyhdistyksen ampumarata	85. Paskokankaan ampumarata
40. <i>Ruutikangas, Liminka/Lumijoki, uusi ratapaikka</i>	86. Rahka-ahon ampumarata
41. Rauhionojan ampumarata	87. Kestilän Erä-Veikot ry:n ampumarata
42. Muhoksen Rhy:n ampumarata	88. Maksinharjun ampumahihtopaikka
43. <i>Teerikangas, Muhos/Utajärvi, uusi ratapaikka</i>	101. Rajavartiolaitoksen Kuusamon ampumarata
44. Utajärven Rhy:n ampumarata	102. Puolustusvoimien Hiukkavaaran ampumarata
45. Kylmälänkylän ampumarata	103. Puolustusvoimien Haapajärven asevarikon ampumarata
46. Rantsilan Riistamiehet ry:n ampumarata	
47. Vihannin Eränkävijät ry, Linnastenkankaan ampumarata	
48. Siikajokilaakson Rhy/Paavolan Metsästysseura ry	

Pohjois-Pohjanmaan ampumaradat rataluokittain

Kuva 1. Pohjois-Pohjanmaan ampumaratojen toiminnallinen luokittelu

6. Kehitettävät seudulliset ampumaradat

Perusteet ja rataverkon laajuus

Selvitystyön perusteella on nähtävissä, että tarpeita on sekä suppean paikalliskäytön radoilla sekä paremmin varustetuille seudullisille radoille, joissa voidaan myös järjestää vähintään alueellisia kilpailuja. Seudullinen rataverkko on syytä osoittaa maakuntakaavassa. Seudullisen rataverkon mitoituksiksi asetettiin alun perin noin 15 tarveperusteisesti sijoitettua rataa.

Seudullisten ratojen valintakriteereinä on pidetty:

- Radan sijaintia suhteessa käyttäjiin. Lähtökohtana on pidetty, että lähimmälle seudullisesti merkittävälle radalle saisi olla korkeintaan 50 kilometrin matka mistä tahansa maakunnan osasta.
- Riittävää palvelutasoa: radalla tulee voida ampua sekä kiväärillä että haulikolla; radalla tulee voida järjestää piiritason kilpailuja; radalla tulisi olla tyydyttävät huoltorakennukset.
- Radan tulee soveltua ympäristöön ja muuhun. Soveltuvuusluokan tulee olla vähintään 2 käytetyllä luokituksella.
- Radalla tulee olla kohtuulliset edellytykset ohjearvon mukaiseen melutasoon suhteessa asutukseen ja loma-asutukseen. Tämä tarkoittaa sitä, että ohjearvot voivat nykytilanteessa ylittyä jossain määrin. Olosuhteiden tulee kuitenkin olla sellaiset, että melun leviäminen voidaan rajoittaa kohtuullisin kustannuksin.
- Seudullisia ratoja ei osoiteta pohjavesialueille. Tämä perustuu siihen, että pohjavesialuesijainti on osoittautunut ongelmalliseksi ja että maakuntakaavassa osoitettavan rataverkon ympäristöriskit pyritään asettamaan alhaiselle tasolle.

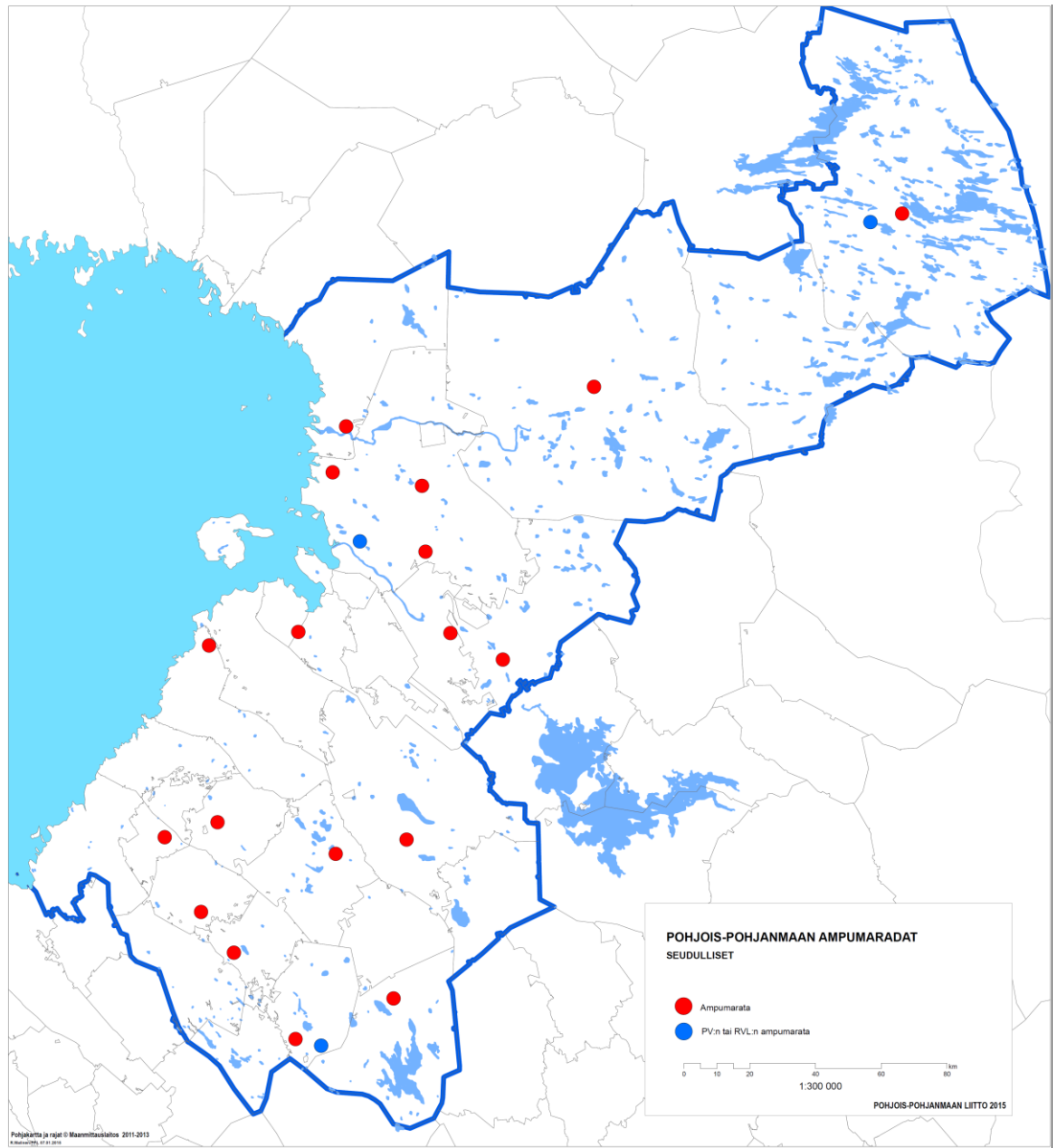
Kriteerien perusteella suositeltava seudullinen rataverkko on esitetty kuvassa 2. Se sisältää yhteensä 18 siviilirataa. Näistä 14 kpl on nykyisiä ratoja ja 4 kpl uusia ratoja. Tämän lisäksi maakuntakaavassa on osoitettava Rajavartiolaitoksen rata Kuusamossa; rata palvelee yksinomaan viranomaistarvetta. Puolustusvoimien radat Hiukkavaarassa ja Haapajärvellä palvelevat myös siviilikäyttöä. Ne voidaan osoittaa kaavassa osana Puolustusvoimien aluevarauksia. Hiukkavaaran radan nykyisellään laaja siviilikäyttö voi supistua sitä mukaa kun Oulun seudun muita ampumaratoja saadaan kehitettyä.

Oulun seudulla on selkeä tasokkaan ampumaurheilukeskuksen tarve. Seudullisen rataverkon kohteista uudet radat, Limingan/Lumijoen Ruutikangas sekä Oulun OuluZone soveltuisivat kehitettäväksi tällaisiksi. Ruutikankaan sijainti suhteessa käyttäjäkuntaan ja valtakunnallisiin liikenneyhteyksiin on parempi, OuluZonen etuna ovat moottoriurheilutoimintojen tuomat synergiset edut.

Muut selvityksen radat ovat luonteeltaan paikallisia tai niiden sijaintiin liittyy ongelmia. Esimerkiksi Oulunsalon ja Muhoksen radat ovat hyvätasoisia ja paljon käytettyjä, mutta niillä on pohjavesialueesta johtuen rajoitteita ja niitä ei osoiteta seudullisina kehitettävinä ratoina.

Joitakin alueellisesti tärkeitä ampumaratoja ei ole määritelty seudullisiksi koska ne sijaitsevat lähellä toista alueellisesti merkittävää rataa. Näiden ratojen toiminnan jatkuminen tulee turvata kuntakaavoituksen yhteydessä.

Vaikka suurin osa maakunnan nykyisistä radoista jää seudullisten ratojen verkon ulkopuolelle, niillä on tärkeä paikallinen merkitys ampumaharrastukselle. On toivottavaa, että yhdistykset pystyvät ylläpitämään ja kehittämään myös niitä mahdollisuuksiensa ja sijaintipaikan ympäristöllisten edellytysten puitteissa.

Kuva 2. Kehitettävät seudulliset ampumaradat ja viranomaisradat

Seudullisten ampumaratojen yleiskuvaukset

Pudasjärvi, Lomakangas, Pudasjärvi (uusi ratapaikka)

Pudasjärven nykyinen keskeinen ampumarata on Pudasjärven riistanhoitoyhdistyksen ja Pudasjärven Ampujien ylläpitämä Hanhiojan ampumarata. Rata on tärkeä, sillä alueella on runsaasti metsästyksen harrastajia. Ratapaikka ei vastaa seudullisten ratojen kriteerejä. Se sijaitsee pohjavesialueella (reunavyöhykkeellä), minkä vuoksi sille on asetettu lyijyhaulien käyttökielto (ympäristölupa on voimassa vuoteen 2015). Muita heikkoja sijaintitekijöitä ovat suhteellisen lähellä, melualueella oleva asutus (yksittäisiä taloja) ja liittymä valtatielle. Kun lisäksi otetaan huomioon ratarakenteiden heikohko kunto, on hyvät perusteet harkita siirtymistä uuteen ratapaikkaan. Samalla avautuisi mahdollisuus luoda hyvä palvelutaso alueen suurelle omalle ampujajoukolle sekä siellä varsin paljon liikkuville vieraspaikkakuntalaisille metsästäjille.

Suositellaan osoitettavaksi maakuntakaavassa Hanhiojan radan korvaava uusi ratapaikka. Se sijaitsee Hanhiojan radasta 6 km pohjoiseen Lomakankaalla Pärjänsuon tien varressa. Radan perustamisolosuhteet ovat edulliset ja asutus sijaitsee niin kaukana, ettei meluntorjuntarakenteita suojavallien lisäksi tarvita. Tehdyn alustavan luontoinventoinnin perusteella uudessa ratapaikassa ei sijaitse sellaisia arvokkaita luontokohteita, jotka olisi otettava huomioon rakentamista rajoittavina tekijöinä.

Honkamajan ampumarata, Oulainen

Oulaisten Ampumaratayhdistyksen Honkamajan sporting-ampumaradalla on valtakunnallista merkitystä. Rata sijaitsee noin maantietä pitkin noin kymmenen kilometrin päässä Oulaisten keskustasta. Sportingammunta tapahtuu maastoon rakennetulla radalla, jossa on useita ampumarasteja. Jokaisella rastilla on eri tavalla ammuttavia kiekkoja, jotka jäljittelevät erilaisia metsästystilanteita. Radalla on mahdollista ampua haulikon lisäksi kiväärillä ja pistoolilla. Radalla järjestetään myös kansallisen tason kilpailuja. Ampumaradalla on voimassa oleva ympäristölupa. Rata sijaitsee lähellä asutusta (450m), mutta muita ongelmia sen sijaintiin ei liity. Radalla tulee kiinnittää erityistä huomiota meluhaittojen seuraamiseen.

Horsman ampumarata, Oulu, Ylikiminki

Ylikimingin Metsästysseuran Horsman ampumarata sijaitsee Ylikimingin kirkonkylän läheisyydessä ja palvelee etenkin Oulun itäosan käyttäjiä. Radalla on haulikko-, kivääri- ja pienoiskivääriammunnan mahdollisuus sekä uusi huoltotila. Ratojen kehittäminen on suunnitteilla. Etenkin haulikkoammunnan melualueelle jää loma-asutusta ja meluntorjuntaa tulisi parantaa.

Huhmarkallion ampumarata, Ylivieska

Ylivieskan kaupungin omistama Huhmarkallion ampumarata sijaitsee lähellä hiihtokeskusta ja karting-rataa noin 14km kaupungin keskustasta. Radan ympäristölupaprosessi on kesken.

Ampumaradalla voi ampua haulikolla, kiväärillä, pienoiskiväärillä ja pistoolilla. Rata on seudullisesti tärkeä ja sillä on suuri merkitys alueen harrastustoiminnalle. Sijainnin ainoa ongelma on vajaan kilometrin päässä Lampinjärven rannassa sijaitsevat loma-asunnot, joihin ampumaradan melu kuuluu kohtuullisen selvästi. Tämä ongelma on osittain ratkaistavissa meluvallien avulla, joiden parantamisesta radalla onkin suunnitelmia.

Kivimaan ampumarata, li

Pohjois-lin eränkävijöiden hallinnoima Kivimaan ampumarata sijaitsee lin kunnassa keskustan itäpuolella. Radalla on mahdollista ampua haulikolla, kiväärillä ja pistoolilla. Kivimaan rata sijaitsee autotietä pitkin noin 20 kilometrin etäisyydellä toisesta seudullista radasta, Haukiputaan Vareputaasta, mutta molemmille radoille on tarvetta Oulun seudun suuren harrastajamäärän vuoksi, etenkin ennen kuin OuluZonen rata on käyttökunnossa. Kivimaalla järjestetään myös kansallisen tason kilpailuja. Melualueelle jää muutamia loma-asuntoja ja melusuojuuksia tulisi parantaa.

Korkatin ampumarata, Haapavesi

Korkatin ampumarata sijoittuu moottoriurheiluradan yhteyteen. Radalla on ampumahiihtostadion. Haulikkorata on suljettu ja loppukunnostettu. Pistooli ja kivääriradat ovat olleet hyvin heikkokuntoiset, mutta Haapaveden kaupunki ja reserviläisjärjestö ovat kunnostaneet niitä vuonna 2014. Radan huoltorakennukset ovat hyvät hiihtostadionin ja moottoriurheilun huoltorakennuksen ansiosta.

Rata ei täytä haulikkoradan puuttumisen ja luotiaseratojen tähänastisen kunnon takia palvelutasokriteeriä, mutta vireästi käynnistynyt luotiaseratojen kunnostustyö ja radan monipuolisuutta lisäävä ampumahiihtostadion ovat perusteena Korkatin sisällyttämiselle seudulliseen ampumarataverkkoon.

Melualueille jää muutamia asuin- ja lomarakennuksia. Meluntorjuntarakenteita tulisi parantaa, mikä työ onkin jo käynnistynyt. Lähelle sijoittuvien virkistystoimintojen turvallisuus on otettava huomioon radan käytössä. Mikäli mahdollista, Korkatin toimintoja tulisi täydentää lähelle sijoittuvalla haulikkoradalla.

Lumikurun ampumahiihtostadion ja Alavieskan sekä Somerokylän metsästysseurojen ampumarata, Alavieska

Alavieskan Lumikurun ampumahiihtostadion ja viereinen ampumarata muodostavat monipuolisen toiminnallisen kokonaisuuden jota hiihtomajan rakenteet täydentävät. Alueella järjestetään eritasoisia kilpailuja. Melualueelle jää jonkin verran asutusta ja loma-asutusta. Meluntorjuntarakenteita tulisi parantaa.

Rata palvelee myös Kalajoen harrastajia. Kalajoen ampumaratojen ympäristöllinen soveltuvuus on heikompi, ja ammuntaa kannattaa keskittää Lumikuruun.

Pyhäjärven rhy:n ampumarata, Jokikylä, Pyhäjärvi

Pyhäjärven radalla voi harrastaa kaikkia tavanomaisia ampumalajeja, ja rata on Pyhäjärven keskeisin. Pistoolirata on uusittu hiljattain. Rataa käyttävät metsästäjät, ampumaseurat ja reserviläiset. Ratainfran taso on kohtuullisen hyvä.

Melualueella on muutamia asuinrakennuksia. Lähinnä skeet-radan meluntorjuntaa tulisi parantaa.

Pyssymäen ampumarata, Nivala

Nivalan Pyssymäki on monipuolinen ampumakeskus, jossa voi harjoittaa kaikkia tavanomaisia ammunlalajeja. Se on perustettu vuonna 1998, ja on siten maakunnan uusimpia ampumaratoja. Radan palvelutaso on hyvä.

Melualueille sijoittuu verraten paljon asutusta ja meluntorjuntarakenteita tulisi parantaa.

Rahka-ahon ampumarata, Siikalatva

Vuonna 2012 perustettu Rahka-ahon ampumarata sijaitsee Siikalatvan kunnassa. Radan omistavat Piippolan seudun riistanhoitoyhdistys, Piippolan Metsästysyhdistys ja Pulkkilan Erä. Rata on uusi, joten kaikki laitteistot ja rakennukset ovat erittäin hyvässä kunnossa. Radan perustamisen jälkeen lähistöllä aiemmin sijainnut ampumarata suljettiin. Tällä hetkellä radalla ammutaan ainoastaan kiväärillä, mutta myös haulikkorata on suunnitteilla vieressä sijaitsevalle vanhalle kaatopaikka-alueelle. Radan sijainti on hyvä: lähimpään asuintaloon on matkaa noin kaksi kilometriä, mutta sekä Pulkkilan että Piippolan taajamat

sijaitsevat alle kymmenen kilometrin etäisyydellä. Siikalatvan kunnassa on useita metsästysseuroja, ja radalla käydään ampumassa myös naapurikuntien, kuten Pyhännän, puolelta. Ampumaradan tämänhetkinen ympäristölupa on voimassa vuoteen 2018 saakka. Nykyisen luodikkoradan melualueelle jää vain yksi loma-rakennus. Alueelle sijoitettavan haulikkoradan sijoittelussa on syytä ottaa huomioon melun leviäminen.

Sukkasalmen ampumarata, Haapajärvi

Sukkasalmen ampumarata sijaitsee maakunnan eteläosissa Haapajärvellä. Radalla on mahdollista ampua haulikolla, kiväärillä ja pienoiskiväärillä. Haapajärven ampumaseura suunnittelee nykyisen radan viereen uutta ampumarataa. Uuden radan ympäristöluvasta on tehty valitus Vaasan hallinto-oikeuteen. Sukkasalmen radan sijainti on hyvä, ja radalla käydään ampumassa myös naapurikunnista, kuten Reisjärveltä. Radasta on aiheutunut ajoittain vähäistä meluhaittaa lähialueen asukkaille. Laskennalliselle melualueelle jää muutamia lomarakennuksia. Meluntorjuntaa tulisi parantaa.

Olkijoen ampumarata, Raahе

Vuonna 2000 perustetun Olkijoen ampumaradan omistaa neljä eri metsästysseuraa. Alueella on hirvirata ja haulikkorata. Radan käyttäjien määrä ei ole yhtä suuri kuin Raahen riistanhoitoyhdistyksen radalla, mutta toisin kuin tämä rata, Olkijoen rata ei sijaitse pohjavesialueella. Riistanhoitoyhdistyksen radalla ei myöskään ole mahdollisuutta haulikkoammuntaan. Lähimpiin asuintaloihin radalta on matkaa noin puolitoista kilometriä. Olkijoen ampumarata täyttää Raahen seudun nykyistä radoista parhaiten seudullisen radan kriteerit. Melualueelle jää noin kymmen lomarakennusta ja kaksi asuinrakennusta. Meluntorjuntaa tulisi parantaa.

Oulujokilaakson ampumaradat:

- Utajärven rhy:n rata
- (Muhoksen rhy:n rata)
- Teerikangas, Muhos, Utajärvi (uusi ratapaikka)

Oulujokilaakson ainoat säännöllisesti käytetyt ampumaradat sijaitsevat Utajärvellä ja Muhoksella.

Muhoksella, noin yhdeksän kilometriä keskustasta etelään sijaitsevan Muhoksen riistanhoitoyhdistyksen ampumaradan ongelmana on sen sijainti pohjavesialueella. Alueen haulikkorata on poistettu käytöstä. Rata on kuitenkin hyvässä kunnossa ja tarjoaa hyvät mahdollisuudet kivääriammuntaan. Lähimpään asuintaloon on matkaa yli kolme kilometriä, eikä radasta aiheudu mainittavia meluhaittoja. – Koska Muhoksen rata on pohjavesialueella ja sitä voidaan käyttää ainoastaan kivääriammuntaa, ei sitä suositella maakuntakaavassa osoitettavaksi radaksi.

Utajärven riistanhoitoyhdistyksen rata sijaitsee Alasuvannon kylässä noin yhdeksän kilometriä kunnan keskustasta. Rata tarjoaa alueen Oulujokilaakson ainoana ratana Pohjois-Pohjanmaan puolella mahdollisuuden haulikkoammuntaan. Myös Kainuun maakunnan puolella sijaitsevan Vaalan ampumaradan ongelmana on sen sijainti pohjavesialueella. Alueella on suuri tarve haulikkoradalle, sillä metsästyksen harrastajia on paljon. Pelkästään Utajärvellä metsästysseuroja on 36. Tämän vuoksi on perusteltua osoittaa Utajärven riistanhoitoyhdistyksen rata seudulliseksi ampumaradaksi, vaikka tällä hetkellä rata onkin lähinnä paikallisessa käytössä ja rata sijaitsee lähellä asutusta ja loma-asutusta. Radan melutilanne on nykysuojauksilla ongelmallinen. Haulikkoradan lisäksi alueella on kiväärirata, mutta kivääriammunnan osalta Oulujokilaakson harrastustoiminta on syytä keskittää suurelta osin Muhoksen radalle Utajärven radan lähistöllä sijaitsevien asuintalojen vuoksi. Erilaisten melusuojien ja -vallien sekä käyttöaikarajoitusten avulla Utajärven ampumaradan meluhaittoja on mahdollista vähentää. Melun leviämisen selvittämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Muhoksen ja Vaalan ratojen pohjavesiriskien ja Utajärven radan tason ja melutilanteen takia Oulujokilaaksossa on selkeä tarve uudelle radalle. Selvityksessä on haettu Utajärven rhy:n aloitteesta uusi mahdollinen ratapaikka Teerikankaalta vt 22 varresta. Alue sijaitsee Utajärven ja Muhoksen kuntien rajalla. Radan rakentamiseen edullisesti on hyvät edellytykset johtuen sijoittumisesta kahden maa-aineisten ottoalueen läheisyyteen ja vt 22 rakentamistarpeista ratapaikan kohdalla. Tehdyn alustavan luontoinventoinnin perusteella uudessa ratapaikassa ei sijaitse sellaisia arvokkaita luontokohteita, jotka olisi otettava huomioon rakentamista rajoittavina tekijöinä.

OuluZone, Oulu (uusi ratapaikka)

OuluZoneen, noin 30 kilometriä Oulun keskustasta koilliseen sijoittuva hankekokonaisuus sisältää ampuma- ja moottoriurheilukeskuksen sekä harrasteilmailukeskuksen. Moottoriurheiluradat ovat osin jo käytössä. Seudullinen ampumaurheilukeskus on tarkoitus rakentaa hankkeen myöhemmässä vaiheessa. Ampumaradan ympäristölupa on saanut lainvoiman 12.1.2013. Kohde on maakuntakaavassa moottoriurheilu- ja harrasteilmailukeskuksena. Kaavamerkintää on syytä täsmentää tältä osin.

Ruutikangas, Liminka (uusi ratapaikka)

Ruutikangas sijaitsee VT 8:n pohjoispuolella Limingan ja Lumijoen rajalla. Paikka ei ole pohjavesialuetta ja lähimpiin asuintaloihin on matkaa noin kaksi kilometriä. Melutorjuntarakenteilla on mahdollista saavuttaa ohjearvojen mukainen melutaso. Lähelle sijoitettava tuulivoimapuisto ja ampumarata ovat yhteen sovitettavissa. Tehdyn alustavan luontoinventoinnin perusteella uudessa ratapaikassa ei sijaitse sellaisia arvokkaita luontokohteita, jotka olisi otettava huomioon rakentamista rajoittavina tekijöinä. Ampumaradan rakentaminen vaatii toimivia liikennejärjestelyjä ja uutta liittymää VT 8:lle.

Kunnat ovat jo tehneet maanhankintaa ampumarataa varten ja radan toteuttamiseksi on perustettu yhdistys. Radasta on laadittu alustavia suunnitelmia.

Ruutikankaan sijainti on hyvä suhteessa Oulun seudun eteläosan harrastajakuntaan. Lisäksi kansalliset liikenneyhteydet ovat hyvät ja sitä kautta radalla olisi edellytyksiä kansalliseksi, jopa kansainväliseksi ampumaurheilukeskukseksi.

Vareputaan ampumarata, Oulu

Haukiputaan Metsästysyhdistys ry:n Vareputaan ampumarata sijaitsee Haukiputaalla Oulun kaupungissa. Radalla on seudullista merkitystä, ja siellä järjestetään myös kansallisen tason kilpailuja. Radalla on mahdollisuus haulikko-, kivääri- ja pistooliammuntaan. Sijainti Oulun pohjoispuolella on hyvä, sillä 20 kilometrin säteellä asuu yli 81000 ihmistä ja rata on helposti saavutettavissa. Harrastajien määrä on suuri Oulun seudulla. Radan melutilanne on harvinaisen edullinen: 60 dB:n melualueella sijaitsee vain yksi lomarakennus takasuunnassa. Radan soveltuvuudessa ei ole muitakaan ongelmia. Ympäristölupa on voimassa vuoteen 2038 saakka.

Vääräjoen ampumarata, Kuusamo

Kuusamon riistanhoitoyhdistyksen ja Kuusamon Ampujien ylläpitämä Vääräjoen ampumarata sijaitsee maakunnan koillisosassa Kuusamossa. Rata sijaitsee lähellä asutusta (lähin asuintalo on 400m päässä), mutta muita ongelmia radan sijaintiin ei liity. Vääräjoen radalla järjestetään monentasoisia kilpailuja, ja monet Kuusamon metsästysseurat käyvät paikalla ampumassa. Radalla voi ampua haulikolla, kiväärillä, pienoiskiväärillä, pistoolilla ja pienoispistoolilla. Kuusamossa on paljon metsästyksen harrastajia, joten Vääräjoen radalla on suuri merkitys harrastustoiminnan kannalta.

Radan melualueelle jää kymmeniä asuin- ja lomarakennuksia asutuksen läheisyyden vuoksi. Meluntorjunnan parantamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Täydentävä tarkastelu Taivalkosken ampumaratojen kehittämisestä

Liitteenä 5 on täydentävä tarkastelu (8.3.-16) Taivalkosken ampumaratojen kehittämisestä.

Puolustusvoimien ampumaradat

Puolustusvoimien ampumaradat ovat Puolustusvoimien hallinnassa ja ne tarkoitettu sotilaiden ja reserviläisten harjoitteluun. Puolustusvoimat sallii ratojen siviilikäyttöä siinä määrin kuin se ei haittaa varsinaista käyttötarkoitusta. Pohjois-Pohjanmaalla Puolustusvoimien ampumaradat eivät ole erillisiä, vaan ne sijoittuvat Puolustusvoimien

muiden alueiden ja toimintojen yhteyteen. Tästä johtuen niitä ei tarvitse osoittaa erikseen maakuntakaavassa.

Puolustusvoimat käyttää tarvittaessa siviiliampumaratoja. Rauhanajan käyttö Pohjois-Pohjanmaalla on ollut rajoitettua. Lähinnä tarvetta on Taivalkosken Maijanlammen harjoitusalueen osalta, jossa ei ole omaa ampumarataa. Taivalkosken ampumaradat eivät kuitenkaan täytä kriteerejä, eikä niitä suositella osoitettavaksi kaavassa.

Seudullisten ampumaratojen verkko kokonaisuudessaan sekä muut ampumaradat palvelevat osaltaan Puolustusvoimien kriisiajan tarpeita.

Hiukkavaaran ampumarata, Oulu

Hiukkavaaran rata on rakennettu aikoinaan Oulun varuskunnan tarpeita varten. Rata on kapasiteetiltaan ja tekniseltä tasoltaan hyvä verrattuna siviiliratoihin. Varuskunnan lakattua radan sotilaskäyttö on edelleen jatkunut mutta aiemmasta supistuneena. Nykyisin siviilikäyttö on selvästi suurempaa. Radan laukausmäärät ovat viime vuosina olleet noin 400 000 laukausta vuodessa, josta keskimäärin neljännes on ollut Puolustusvoimien ammuntoja.

Hiukkavaaran radan ongelmana on lähialueiden lisääntyvä asutus ja meluhäiriövaikutuksen kasvu sen seurauksena. Aivan radan lähellä ei ole asutusta, mutta ohjearvoja vastaavien melualueiden reuna-alueilla sitä on. Pitkällä tähtäimellä radan siviilikäyttö voi supistua sitä mukaa, kun Oulun seudun muita ampumaratoja saadaan kehitettyä. Ratkaisevaa on OuluZonen ja Ruutikankaan ratojen toteutuminen. Puolustusvoimat katsoo, että radan sotilaskäyttö on säilytettävä jatkossakin.

- Hiukkavaara: 340 000 - 440 000 laukausta/v (jakautuen Puolustusvoimat n. 40 000-140 000/v ja muut käyttäjät n. 280 000-310 000/v)
- Haapajärvi: 24 000 - 30 000 laukausta/v

Haapajärven asevarikon ampumarata, Haapajärvi

Puolustusvoimien Haapajärven asevarikon radan käyttömäärä on noin 30 000 laukausta vuodessa. Osa amunnasta on siviilikäyttöä. Radan melualueella ei ole asutusta.

Haapajärven radalla on 300 metrin kiväärirata. Pitkistä radoista on niukkuutta, ja Haapajärven radalla on tämän takia erityismerkitystä,

Rajavartiolaitoksen rata, Kuusamo

Rajavartiolaitoksella on ampumarata Kuusamossa vt 20:n varressa. Rata käyttävät yksinomaan Rajavartiolaitos ja muut viranomaiset. Radan melualueella todennäköisesti on pari taloa ja loma-asuntoa, mutta radan satunnaisesta käytöstä sekä viereisen valtatie liikenteestä johtuen radan ampumamelun merkitys jääneen vähäiseksi.

7. Uuden ampumaradan perustaminen

Uutta ampumarataa perustettaessa paikka tulee valita tarkasti ja rataa täytyy pyrkiä sijoittamaan melun leviämisen ehkäisyn kannalta otolliseen maastonkohtaan riittävän kauaksi asutuksesta. Tämän selvityksen paikkatietoanalyysissä on pyritty selvittämään ampumaradoille soveltuvia alueita. Uutta rataa perustettaessa täytyy radalle hankkia tarvittavat luvat. Lupakäytännöt on käyty tiivistetysti läpi tämän selvityksen ampumaratojen lupakäytännöt ja lakiuudistus -osiossa. Lupakäytännöistä on julkaista myös erilaisia oppaita. Huomioitavaa on kuitenkin se, että käynnissä olevan ampumaratalain uudistuksen myötä lupakäytännöt saattavat muuttua.

Uusien ampumaratojen perustaminen on usein taloudellisesti haastavaa, sillä riistanhoitoyhdistysten ja metsästysseurojen resurssit eivät usein ole kovin suuret. Uusia ratoja perustettaessa tarvitaankin usein tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Ampumaradat vaativat ympäristövaikutusten takia laajoja, tarkoitukseen soveltuvia maa-alueita riittävän kaukana asutuksesta mutta kuitenkin suhteellisen lähellä taajamia. Tästä syystä ampumaratojen huomioonottaminen kaavoituksessa on tärkeää.

Siikalatvan kunnassa pohjavesialueella sijainnut rata korvattiin kokonaan uudella radalla, joka rakennettiin käytöstä poistetun kaatopaikan maastoon. Siikalatvan uusi ampumarata –loppuraportin mukaan hankkeen lopulliset kustannukset olivat noin 125 000 euroa, joita hankkeen viivästyminen nosti jonkin verran. Toisaalta radan kustannuksissa säästettiin rakentamalla eri ampumapaikat sisäkkäin samalle alueelle. Hankkeen rahoituksen muodostivat yleishyödyllisen investointihankkeen tuki 44 930 euroa, talkootyön arvo 27 640 euroa, sekä kahden paikallisen metsästysseuran maksama omarahoitus 30 979,85 euroa. Lisäksi Siikalatvan kunta myönsi hankkeeseen väliaikaisen 30 000 euron lainan. Kyseessä on ainoastaan yksi esimerkki uuden ampumaradan rahoituksesta, mutta tämän kaltaisia rahoitusmalleja voitaisiin harkita muillakin alueilla joissa uuden ampumaradan perustaminen on ajankohtaista. Osittain kustannuksissa pystytään säästämään myös sijoittamalla uusi ampumarata paikkaan, jossa infrastruktuuri on ainakin tietyiltä osin valmiina. Vanha kaatopaikka-alue, jossa on sähköverkkoliitäntä ja tieyhteys valmiina, on hyvä esimerkki tästä.

Liitteet

- 1a. Ampumaratakohtaiset tiedot, ratakortit 1-49
- 1b. Ampumaratakohtaiset tiedot, ratakortit 50-88
- 2. Seudullisten ampumaratojen melualue selvitys
- 3. Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen ratojen melualueet
- 4. Kooste ehdotettujen uusien ratapaikkojen luontoinventoinneista
- 5. Ampumarataselvityksen täydentävä tarkastelu Taivalkosken ampumaratojen kehittämisestä